

Brev fra Enerhauen

Av Helge Bergland

I 1925 slumpa en å bli sju år, og det var å begynne på skolen. Og ingen behøvde å jaga meg dit. Jeg hadde lenge vært misunnelig på Enerhaug- og Damme-ungene som for en stor del allerede var i full gang, mer eller mindre fornøyde med den sjuårige plikttjenesten.

Besteforeldrene var noe betenkt. De hadde dårlige erfaringer med far min, som i de første skoleåra nærmest hadde levd et nomadeliv, med barhytter og bålkos med skolematpakka. Men han hadde jo ingen klokke, og kom ofte hjem til mistenkelige tider. Bokstavene satt ikke som de skulle, og i skriveboka var det fortsatt bare blanke ark. Men alt kom for en dag, og bare far min hadde fått akklimatisert seg, blei han en lydig og bra elev, særlig ut i skrivekunsten. Men altså ikke noe forbilde, sånn i starten.

Sameias skolegrenser var noe innfløkte, og var med på å skille

*Helge Bergland med sin kone Solveig.
(Bildet utlånt av Unni Kvisler.)*

ungeflokkene som ellers ofte tydde sammen i lek og slagsmål.

Damme-ungene gikk til Skaltorp, mens Enerhaug- og Berglandbarna var så heldige å komme til de kloke hoders utklekningsanstalt i Mysen ytre krets. Men kom en til Berger, Jansberg og

Myra, med mye pene jenter, ja, så satte de kursen for Sviu.

Som sagt hadde det blitt heller stusslig når de eldre lekekameratene åpna grinda og la ut på skoleveien. Det var liksom ikke no' moro lenger verken med lekestuer eller klatrebusker. Og tia ble ulidelig ventelang inna døm igjen åpna grinda, stinne av lærdom og kanskje ei sundreven skjorte som tydet på spennende konflikter.

Men en vårdag var det dags for innskriving, og med matpakke og bestefar bar det i vei. Sånn halvannen time var vanlig tuttetastid, om vinteren uten snøplau noe lengre, selvfølgelig. Det hendte vel et par ganger i året at en bil stoppa og du fikk sitte på. En gang var det en råkjører som hadde Forden helt oppe i 40 kilometer i timen. Men det var ikke B-bil. Døm fikk en aldri sitte på med. Og skolebussen var ikke født ennå.

Denne første dagen hadde bestefar plunder med å holde følge. Så da vi nærma oss paradiset var det for tidlig å rykke inn. Bestefar fikk tid til en prat med Ole Volden, Flaten, som også hadde en pøse til innskriving. Han hette Thorleif, og jeg hette Helge, og så fant de tåpelige opphav på at vi skulle måle hvem som var størst. Etter nøye kontroll, så ingen sto på tå, fant granskingskommisjonen ut at Thorleif nok var en centimeter lengre, ja. Til overmål viste det seg at han var ett år eldre au. To klare nederlag i løpet av et par minutter. Dette lova ikke godt. Men Thorleif og jeg blei bra busser. Tre år seinere samla vi Cromwell-bilder sammen, og var på mange spennende oppdrag som det vel blir tid til å komme tilbake til seinere.

Etter visse orienteringsvansker ble vi anvist riktig klasserom, i annen etasje. Jeg så med skrekk og gru etter lemmen i golviet der dumpekandiatene skulle forsvinne på oppgjørets dag. Jeg så ingen, men kanskje var det lagt over et teppe.

Så satt vi med forventningens lys i unge øyne, så pynta og nye i klea som trange tider tillot. Sjøl var jeg så privilegert å ha en skomakerbestefar, og tok ei runde på golviet med stive mannekengbein så knirken i de nye støvlene skulle høres. Men ingen gratulasjoner. Mange mente kjøpasko var finere, forståes.

Jentene hadde gudelige fletter, og fletteband var ikke sett på som direkte umoralsk. Men med åra skulle flere av disse småfrøknene følge fristerens råd, dessverre, og nå, ved 60 års alder blir jeg enda rørt av knisende skolefrø med musefletter.

Men det store øyeblikk! Frøken Bertha Sønstegård kom inn og tok kommandoen. Foreldre kremtet med respekt og vi små holdt pusten. Men frøken Sønstegård nevnte ikke med ett ord lemmen i golviet. Tvert imot hørt det ut til at ho ville beholde oss alle sammen, og den øyeblikkelige skrekk forsvant. Frøken var veldig interessert i navna våre, som var pene alle sammen, og hvor gamle vi var. Så ble vi plassert på pultene, to og to, og ettersom jentene var i mindretall blei jeg, sammen med en forskremt type som hette Asbjørn, anvist i bås bakerst på jenterekka. Knis fra de heldige guttene. Men det var da to par pene fletter å leike med like foran oss, faktisk de mest hårfagre og hårsåre jentene i gruppa, skulle det vise seg.

Så kom formaningene fra frøken, etter de pene velkomstorda. Vi skulle være snille mot hverandre, ta hensyn. Og så sa frøken at skulle vi pusse nesa måtte vi ha reine lommetørklær. Så da måtte jeg slutte med jakkeermet. Det hadde i grunnen vært praktisk. Og så måtte vi huske på, og nå kom pekefingeren opp for første gang, vi gutter måtte huske på

at STENKAST ER FORBUDT! Her skulle det bli problemer!

Men videre hendelser og problemer vis á vis byskolebarna og omgivelsene for øvrig får utstå til et seinere brev.

Dette var i hvert fall første skoledagen, år 1925, sted Mysen ytre krets.